

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA INKLYUZIV TA'LIMNING AHAMIYATI

Arziyeva Ma'rifat Amirovna

*Samarqand viloyati Kattaqo'rg'on shahar 5-Davlat maktabgacha ta'lim
tashkiloti tarbiyachisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limning mazmuni, tamoyillari va ahamiyati yoritilgan. Bog'cha sharoitida inklyuziv muhitni tashkil etish, pedagog va ota-onaning hamkorligi hamda bolalarning ijtimoiy rivojlanishidagi o'rni tahlil qilingan. Inklyuziv ta'limning teng ta'lim imkoniyatlarini yaratishdagi ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, maktabgacha ta'lim, teng imkoniyat, pedagogik hamkorlik, bolalar rivojlanishi.

Inklyuziv ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining eng dolzarb va insonparvar yo'nalishlaridan biridir. Uning mohiyati — barcha bolalar uchun, ularning jismoniy yoki psixologik xususiyatlaridan qat'i nazar, teng ta'lim imkoniyatlarini yaratishdir. Bugungi kunda jamiyat taraqqiyoti har bir insonning salohiyatini ro'yobga chiqarishga bog'liq. Shu sababli inklyuziv ta'lim nafaqat pedagogik, balki ijtimoiy va ma'naviy ahamiyatga ham ega. Maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida hal qiluvchi bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bola atrof-muhitni idrok etadi, ijtimoiy munosabatlarni o'rganadi, o'zini jamiyatning bir qismi sifatida his qila boshlaydi. Agar bog'chada inklyuziv muhit yaratilsa, bolalar yoshligidan bag'rikenglik, hamdardlik va hurmat ruhida tarbiyalanadi.

Inklyuziv Ta'limning Mazmuni Va Tamoyillari

Inklyuziv ta'limning asosiy tamoyillari tenglik, adolat, individual yondashuv va hamkorlikdir.

Har bir bola o'ziga xos rivojlanish sur'atiga ega. Pedagogning vazifasi — bolani ajratish emas, balki uning kuchli tomonlarini aniqlab, rivojlantirishdir.

Inklyuziv guruhda sog'lom bolalar va alohida ta'lim ehtiyojiga ega bolalar birgalikda o'qiydi va o'ynaydi. Bu jarayon tabiiy ijtimoiy integratsiyani ta'minlaydi. Bolalar bir-biridan o'rganadi, muloqot qilishni va hamkorlikni o'zlashtiradi.

Bog'Cha Sharoitida Inklyuziv Muhitni Tashkil Etish

Bog'chada inklyuziv ta'limni samarali tashkil etish uchun bir nechta muhim omillar mavjud:

1. Psixologik jihatdan qulay muhit yaratish.
2. Individual rivojlanish rejasini tuzish.

3. Moslashtirilgan o'yin va mashg'ulotlardan foydalanish.

4. Ota-onalar bilan yaqin hamkorlik.

5. Mutaxassislar (psixolog, logoped) bilan hamkorlik.

Inklyuziv ta'lim jarayonida o'yin asosiy vosita hisoblanadi.

Moslashtirilgan didaktik o'yinlar bolalarning rivojlanish darajasiga qarab tanlanadi.

Bu esa har bir bolaga muvaffaqiyat hissini tuyish imkonini beradi.

Inklyuziv Ta'limning Ijtimoiy Va Pedagogik Ahamiyati

Inklyuziv ta'lim bolalarda ijtimoiy mas'uliyat, hamdardlik va insoniylik fazilatlarini rivojlantiradi. Sog'lom bolalar boshqalarga yordam berishni o'rganadi, alohida ehtiyojli bolalar esa o'zini jamiyatdan ajratilgan holda his qilmaydi. Pedagogik nuqtai nazardan inklyuziv ta'lim bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi. Har bir kichik yutuq bolaning motivatsiyasini oshiradi. Bu esa keyingi bosqichdagi ta'lim jarayonida muvaffaqiyatga zamin yaratadi.

Pedagog Va Ota-Onaning Hamkorligi

Inklyuziv ta'lim samaradorligi pedagog va ota-onaning hamkorligiga bog'liq. Ota-onalar farzandining rivojlanish jarayonida faol ishtirok etishi zarur. Muntazam suhbatlar, maslahatlar va ochiq mashg'ulotlar ijobiy natija beradi.

Mening fikrimcha, inklyuziv ta'lim insonparvar jamiyat qurishning eng muhim poydevoridir. Agar bolalar tenglik va hurmat ruhida tarbiyalansa, kelajakda jamiyatda kamsitish kamayadi. Inklyuziv bog'cha — bu nafaqat ta'lim muassasasi, balki ma'naviy tarbiya markazidir.

Xulosa

Inklyuziv ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismidir. Bog'cha yoshida yaratilgan inklyuziv muhit bolalarning shaxsiy, ijtimoiy va psixologik rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Har bir bola qadrlanishi va qo'llab-quvvatlanishi kerak. Demak, inklyuziv ta'limni rivojlantirish sog'lom va bag'rikeng jamiyat sari tashlangan muhim qadamdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Maktabgacha pedagogika asoslari.
2. Inklyuziv ta'lim bo'yicha metodik qo'llanmalar.
3. O'zbekiston Respublikasi ta'lim to'g'risidagi me'yoriy hujjatlar.